ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี
หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง การสำรวจพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
A Survey of Household Waste Management Behavior Tumbol Salakhao Amphur Muang Changwat Suphan Buri.

โดย นายกรวิทย์ ภิบาลวงษ์
นายธวัชชัย นกสกุล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา .....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัตน์ พิมพ์ศิริกุล)

หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม รับรองแล้ว

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ เมฆโหรา)
ประธานสาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร
วันที่ ๓๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาพิเศษปริญญาตรี

เรื่อง

การสำรวจพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

A Survey of Household Waste Management Behavior Tumbol Salakhao Amphur Muang Changwat Suphan Buri.

โดย

นายกรวิทย์ ภิบาลวงษ์

นายธวัชชัย นกสกุล

เสนอ

หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม)

ปีการศึกษา 2554

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่อง	การสำรวจพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี A Survey of Household Waste Management Behavior Tumbol Salakhao Amphur Muang Changwat Suphan Buri.
โดย	นายกรวิทย์ ภิบาลวงษ์ นายธวัชชัย นกสกุล
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม)
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร
หลักสูตร	การจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม
คณะ	เทคโนโลยีการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัตน์ พิมพ์ศิริกุล

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยใน 4 ลักษณะ คือ การลดการเกิดขยะมูลฝอย กานำกลับมาใช้ใหม่ การคัดแยกขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยทำการเลือกประชากรใน 10 หมู่บ้าน จำนวน 1,729 ครัวเรือน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วนกับประชากร (proportional stratified random sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane') ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 185 ครัวเรือน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอย กานำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะมูลฝอย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จะใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณาและการวิเคราะห์ความแปรปวนทางเดียว

จากการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46-55 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพเกษตรกรรม มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีรายได้ในครัวเรือนต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน

2. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย พบว่าด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ในข้อการให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการช่วยกันลดขยะมาเป็นลำดับแรก ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับดี ในข้อการนำขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานได้อีกมากเป็นอันดับแรก ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับดี ในข้อการคัดแยกขยะประเภทหลอดนีออน กระป๋องสเปรย์ก่อนทิ้งลงขยะมาเป็นอันดับแรก และใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่มากเป็นอันดับแรก

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ไพรัตน์ พิมพ์ศิริกุล หลักสูตรการจัดการทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม คณะเทคโนโลยีการเกษตร ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมทำปัญหาพิเศษ คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยตรวจสอบแก้ไขสิ่งผิดพลาดต่างๆ ขอขอบคุณ คุณสุพจ นกสกุล นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าไปเก็บตัวอย่างและให้ข้อมูลสำหรับการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ ขอขอบคุณ คุณธีรศักดิ์ จำชัยภูมิ คุณภูมิสิริ เพชรคง และคุณกฤตยา ตั้งใจดุษณีในการช่วยแจกแบบสอบถาม ขอบขอบคุณชาวบ้านตำบลศาลาขาวที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม และสิ่งที่สำคัญยิ่ง คือ ความอดทนและการให้อภัยที่มีให้เสมอมา จนทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการดำเนินการทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้ทุกท่าน คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีมาจากปัญหาพิเศษฉบับนี้ ผู้จัดทำขอมอบแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ เพื่อนๆ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายกรวิทย์ ภิบาลวงษ์
นายธวัชชัย นกสกุล
มีนาคม 2555

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	2
การตรวจเอกสาร	3
อุปกรณ์และวิธีการศึกษา	26
ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา	31
สรุปผลการศึกษา	39
เอกสารอ้างอิง	40
ภาคผนวก	43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนครัวเรือนของประชากร ในแต่ละหมู่บ้านของตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี	27
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในแต่ละหมู่บ้านของตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี	27
3	ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	32
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย	35
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่	35
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะ	36
7	การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

1 แผนที่ตำบลศาลาขาว 21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ปัจจุบันการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเจริญก้าวหน้า ประชากรเพิ่มอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วของชุมชน อุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง ตามกระแสทุนนิยม และบริโภคนิยม อัตราการผลิต เครื่องอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาของขยะมูลฝอยอันเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และมีผลต่อสุขภาพอนามัยนับเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชน ซึ่งต้องจัดการและแก้ไขปริมาณของขยะมูลฝอยจะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากชุมชนทั่วประเทศในปี 2553 เกิดขึ้นประมาณวันละ 41,532 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2553) โดยเฉพาะในจังหวัดสุพรรณบุรีปี 2553 มีปริมาณขยะมูลฝอย 750 ตันต่อวัน เมื่อเทียบกับปริมาณขยะในปี 2549 ที่มีปริมาณขยะมูลฝอย 197 ตันต่อวัน ซึ่งเพิ่มจากปี 2549 ถึง 553 ตันต่อวัน (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5, 2553) ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง จากปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นและคาดการณ์ว่าจะมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นในอนาคต ส่งผลให้ เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะมูลฝอยเป็นจำนวนเงินที่สูงขึ้น ซึ่งจะต้องเพิ่มงบประมาณ เพิ่มบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้น การพัฒนาและการให้ประชาชนมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะลดปริมาณขยะและแบ่งเบาภารกิจของภาครัฐได้

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยเลือกพื้นที่การศึกษาในพื้นที่เขตตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อได้ทราบถึงพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอยู่ในระดับใด และเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยสืบต่อไป

คณะผู้จัดทำ
มีนาคม 2555

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรวจสอบเอกสาร

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม คือ กิริยาอาการ ที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาโต้ตอบที่เกิดขึ้นเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าซึ่งจะออกมาจากภายนอกหรือภายในร่างกายได้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีสิ่งเร้า กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มนุษย์ได้แสดงพฤติกรรมออกมาเนื่องจากเกิดแรงจูงใจที่จะตอบสนองความต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือมีเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง (สุเมธ, 2527)

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมใดๆ ของมนุษย์ที่ตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นต่างๆ ทั้งที่สังเกตได้ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตไม่ได้หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายใน (ณัฐรดี, 2546)

พฤติกรรม (behavior) เป็นการกระทำที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ หรือปฏิกิริยาตอบสนองที่ได้เลือกสรรแล้วว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับสถานการณ์นั้นๆ (อรพิน, 2539) พฤติกรรมของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมภายนอก คือ พฤติกรรมที่มองเห็นได้ด้วยสายตา เช่น การกระทำ การพูด การเดินการวิ่ง ซึ่งเป็นลักษณะอาการที่แสดงออกมาให้เห็น และสามารถ วัดได้

2. พฤติกรรมภายใน คือ พฤติกรรมที่ไม่สามารถเห็นได้ด้วยสายตาจะอยู่ภายในจิตใจ เช่น การคิดความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ เป็นพฤติกรรมที่มองไม่เห็นแต่วัดได้โดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการศึกษา

ทั้งนี้บุคคลจะแสดงออกพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งการรับรู้ทางสังคมมีอิทธิพลสูงอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลได้รับรู้ทางสังคมมาอย่างไร ก็จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการรับรู้ทางสังคมเช่นนั้นด้วย การแสดงพฤติกรรมของบุคคลจึงเป็นผลมาจากการเรียนรู้ผ่านสิ่งเร้าต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปสูตรพื้นฐานของพฤติกรรมได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

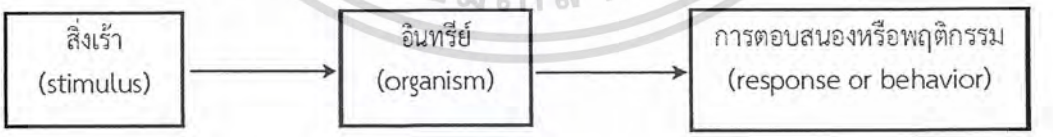

องค์ประกอบของพฤติกรรม

พฤติกรรมเป็นผลมาจากการเลือกสรรพปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งย่อมมีจุดหมายปลายทางที่แน่นอน พฤติกรรมของมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ (สุนีย์, 2540) ได้แก่

1. เป้าหมาย (goal) เป็นวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม

2. ความพร้อม (readiness) เป็นระดับของวุฒิภาวะและความสามารถที่จำเป็นต่อการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. สถานการณ์ (situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสที่เลือกทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ

4. การแปลความหมาย (interpretation) เป็นการพิจารณาสถานการณ์เพื่อเลือกสรรวิธีการที่คิดว่าจะตอบสนองความต้องการมากที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

5. การตอบสนอง (response) เป็นการดำเนินการทำกิจกรรมที่ได้เลือกสรรแล้ว

6. ผลรับ (consequence) เป็นผลของการกระทำกิจกรรม ซึ่งอาจตรงตามเป้าหมายหรือไม่ตรงก็ได้

7. ปฏิกิริยาต่อการผิดหวัง (reaction to thwarting) เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเมื่อไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ แต่ถ้ากระทำแล้วหรือพิจารณาแล้วเห็นว่าเกินความสามารถก็จะเลิกความต้องการนั้น

กระบวนการเกิดพฤติกรรม

ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภายนั้นเกิดกระบวนการทางพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะทางพฤติกรรมจำแนกได้เป็น 3 กระบวนการ (สุนีย์, 2540) คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ (perception) คือ กระบวนการที่รับข่าวสารจากสภาพแวดล้อมโดยผ่านทางระบบประสาทสัมผัส กระบวนการนี้จึงรวมการรู้สึก (sensation) ด้วย

2. กระบวนการรู้ (cognition) คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตที่รวมสิ่งเรียนรู้ การจำ การคิด กระบวนการทางจิตจะรวมถึงการพัฒนากระบวนการรับรู้จึงเป็นกระบวนการทางปัญญา และกระบวนการรับรู้นี้จะเกิดการตอบสนองทางด้านอารมณ์เกิดกระบวนการทางด้านอารมณ์ (affect) ทั้งกระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้ และกระบวนการทางอารมณ์เป็นพฤติกรรมภายใน (capital letter)

3. กระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม (spatial behavior) คือ กระบวนการที่บุคคลมีพฤติกรรมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมผ่านการกระทำเป็นที่สังเกตได้จากภายนอกเป็นพฤติกรรมภายนอก

นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ (ชัชพล, 2542) ได้แก่

1. กลุ่มสังคม (social group) ได้แก่ กลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มเพื่อนร่วมสถาบันเดียวกัน เป็นต้น

2. บุคคลที่เป็นแบบอย่าง (identification figure) ได้แก่ พ่อ แม่ พี่น้อง ครูหรือผู้มีชื่อเสียงในสังคม

3. สถานภาพ (status) อาจเป็นสถานภาพที่สังคมกำหนดให้ เช่น เพศ อายุ ศาสนา ฯลฯ หรืออาจเป็นสถานภาพที่บุคคลนั้นหามาได้ด้วยตนเอง เช่น ยศ ตำแหน่ง ฯลฯ เมื่อบุคคลมีสถานภาพต่างกันพฤติกรรมก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย

4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น ปัจจุบันมนุษย์นิยมใช้เครื่องทุ่นแรงเพื่อทำงานแทนการใช้แรงงานคนเหมือนก่อน ได้ส่งผลให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. กฎหมาย (law) พฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยกฎหมาย เช่น การสูบบุหรี่บนรถ ประจำทางในเขตกรุงเทพมหานครถือว่าผิดกฎหมาย ดังนั้น พฤติกรรมการสูบบุหรี่บนรถประจำทางก็จะลดลง

6. ศาสนา (religion) แต่ละศาสนามีกฎเกณฑ์ข้อห้ามที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในสถานการณ์อย่างเดียวกันคนที่นับถือศาสนาต่างกันก็อาจแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากอิทธิพลของศาสนานั่นเอง

7. ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อต่างๆ (tradition) ล้วนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติของบุคคลทั้งสิ้น เช่น ประเพณีในการเลี้ยงเด็กของแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อ

8. สิ่งแวดล้อม (environment) คนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างกัน พฤติกรรมย่อมแตกต่างกันด้วย เช่น คนในชนบทกับคนในเมือง เป็นต้น

9. ทัศนคติ (attitude) มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของมนุษย์ เช่น นักเรียนมีทัศนคติไม่ค่อยดีต่อครูผู้สอน ก็มักจะแสดงพฤติกรรมแปลกๆ ออกมา เช่น ไม่ตั้งใจเรียนหรือขาดเรียนเมื่อถึงชั่วโมงที่ครูคนนั้นสอน

10. การเรียนรู้ในจิตวิทยา ถือว่าเป็นพฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์เกิดจาก การเรียนรู้ การเรียนรู้เป็น กระบวนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยตลอดตั้งแต่เด็กจนโต เช่น เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตนจากที่ได้ดูตัวอย่างจากผู้ใหญ่

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

1. พันธุกรรม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอย่างมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดเห็น

2. สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อพฤติรกรมของบุคคล เช่น กลุ่มเพื่อน ครอบครัว สถาบัน ประเทศ เป็นต้น

3. วุฒิภาวะ เป็นการพัฒนาตามธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อวุฒิภาวะเปลี่ยนไปพฤติกรรมของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

4. การเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ประกอบด้วยปัจจัยย่อยๆ อีกมากมายที่สำคัญ ได้แก่ สภาพแรงผลักดันทางร่างกาย รางวัลและการลงโทษ การกระทำซ้ำ เจตคติ ค่านิยม กลุ่มบุคคล ข่าวสาร การจูงใจ เป็นต้น

การวัดพฤติกรรม

วิธีการศึกษาพฤติกรรมมี 2 วิธี (นิรมล, 2534) คือ

1. การศึกษาพฤติกรรมโดยตรง ทำได้ 2 แบบ ดังนี้

1.1 การสังเกตแบบให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว (direct observation) เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน โดยบอกให้นักเรียนในชั้นได้ทราบว่าครูจะสังเกตดูว่าใครทำกิจกรรมอะไรบ้างในห้องการสังเกตแบบนี้บางคนอาจไม่แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงออกมาได้

1.2 การสังเกตแบบธรรมชาติ (naturalistic observation) คือ การที่บุคคลผู้ต้องการสังเกตพฤติกรรมไม่ได้กระทำตนเป็นที่รบกวนพฤติกรรมของบุคคลผู้ถูกสังเกต และเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกสังเกตไม่ทราบว่าถูกสังเกตพฤติกรรมการสังเกตแบบนี้ จะได้พฤติกรรมที่แท้จริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มากและสามารถนำผลที่ได้ไปอธิบายพฤติกรรมในสถานที่ใกล้เคียงกัน ข้อจำกัดของวิธีสังเกตต้องทำเป็นเวลาติดต่อกันเป็นจำนวนหลายครั้ง การสังเกตพฤติกรรมทั้งที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ผู้ถูกสังเกตจะต้องมีความละเอียด ต้องสังเกตให้เป็นระบบและมีการบันทึกเมื่อสังเกตพฤติกรรมได้แล้ว นอกจากนี้ผู้สังเกตจะต้องไม่มีอคติต่อผู้ถูกสังเกตซึ่งจะทำให้ได้ผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

2. การศึกษาพฤติกรรมโดยทางอ้อม แบ่งออกได้หลายวิธี คือ

2.1 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ศึกษาต้องการซักถามข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มของบุคคล ซึ่งทำได้โดยการซักถามเผชิญหน้ากันโดยตรง หรือมีคนกลางทำหน้าที่ซักถามให้ก็ได้ เช่น ใช้ล่ามสัมภาษณ์คนที่พูดกันคนละภาษา การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบถึงพฤติกรรมของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การสัมภาษณ์โดยทางตรง ทำได้โดยผู้สัมภาษณ์ซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเรื่องๆ ตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้ อีกประเภท คือ การสัมภาษณ์โดยทางอ้อมหรือไม่เป็นทางการผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ทราบว่าผู้สัมภาษณ์ต้องการอะไร ผู้สัมภาษณ์จะพูดคุยไปเรื่อยๆ โดยสอดแทรกเรื่องที่จะสัมภาษณ์เมื่อมีโอกาส ซึ่งผู้ตอบจะไม่รู้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์เจาะจงที่จะทราบถึงพฤติกรรม วิธีการสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อมูลมากมาย แต่มีข้อจำกัด คือ บางเรื่องผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ต้องการเปิดเผย

2.2 การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลเป็นจำนวนมากและเป็นผู้ที่อ่านออกเขียนได้ หรือสอบถามกับบุคคลที่อยู่กระจัดกระจายมาก นอกจากนี้ยังสามารถถามพฤติกรรมในอดีตหรือต้องการ และเป็นผู้ที่อ่านออกเขียนได้ หรือสอบถามกับบุคคลที่อยู่ห่างหรือสอบถามกับบุคคลที่ต้องการทราบแนวโน้มพฤติกรรมในอนาคตได้ ข้อดีอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ถูกศึกษาสามารถที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปกปิดหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่ยอมแสดงให้บุคคลอื่นทราบได้โดยวิธีอื่น ซึ่งผู้ถูกศึกษาแน่ใจว่าเป็นความลับ และการใช้แบบสอบถามจะใช้เวลาใดก็ได้

2.3 การทดลอง เป็นการศึกษาพฤติกรรมโดยผู้ถูกศึกษาจะอยู่ในสภาพการควบคุมตามที่ผู้ศึกษาต้องการ โดยสภาพแท้จริงแล้วการควบคุมจะทำได้ในห้องทดลอง แต่ในชุมชนการศึกษาพฤติกรรมของชุมชนโดยควบคุมตัวแปรต่างๆ คงเป็นไปได้น้อยมากการทดลองในห้องปฏิบัติการจะให้ข้อมูลมีขีดจำกัด ซึ่งบางครั้งอาจนำไปใช้ในสภาพความเป็นจริงได้ไม่เสมอไป แต่วิธีนี้มีประโยชน์มากในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลทางด้านการแพทย์

2.4 การทำการบันทึก วิธีนี้ทำให้ทราบพฤติกรรมของบุคคล โดยให้บุคคลแต่ละคนทำบันทึกพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งอาจเป็นบันทึกประจำวัน หรือศึกษาพฤติกรรมแต่ละประเภท เช่น พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมทางสุขภาพ พฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

(กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2545) อธิบายไว้ว่า การจัดการขยะมูลฝอยนั้น มีวิธีการดำเนินงาน อยู่หลายขั้นตอนที่สำคัญ ๆ ได้แก่

1. การเก็บรวบรวม (storage and collection) เริ่มตั้งแต่การเก็บขยะมูลฝอย ใส่ไว้ในภาชนะไปจนถึงการรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งต่างๆ แล้วนำไปใส่ยานพาหนะเพื่อที่จะขนถ่ายต่อไปยังแหล่งกำจัดหรือทำประโยชน์อื่นๆ แล้วแต่กรณี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การขนส่ง (transportation) เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนใส่ยานพาหนะแล้วนั้น ไปยังสถานที่กำจัดหรือทำประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งอาจเป็นการขนส่งโดยตรงจากแหล่งกำเนิดเลยทีเดียวหรืออาจขนไปพักรวมไว้ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งเรียกว่า สถานีขนถ่ายก่อนก็ได้

3. การแปรสภาพ (processing) เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยสะดวกแก่การเก็บขนหรือนำไปใช้ทำประโยชน์อย่างอื่น การแปรสภาพนี้อาจทำได้โดยการบดอัดเป็นก้อน คัดแยกเอาส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ออกไปใช้ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

4. การกำจัดหรือทำลาย (disposal) เป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขั้นสุดท้ายเพื่อให้ขยะมูลฝอยนั้นๆ ไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษสภาพแวดล้อมอันมีผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์ต่อไปซึ่งแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยนั้น ในแต่ละขั้นตอนสามารถเลือกวิธีดำเนินการได้หลายวิธีการพิจารณาเลือกดำเนินการวิธีใดจึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ขยะมูลฝอยถูกเก็บออกไปจากชุมชนอย่างรวดเร็ว เรียบร้อย และได้รับการกำจัดด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ประหยัด ปลอดภัย ทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดนั้น ต้องมีการพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ชนิด ปริมาณ และลักษณะของขยะมูลฝอย เช่น ชนิด ปริมาณตามประเภทของกิจกรรมแหล่งกำเนิดและที่เก็บขนได้

2. ค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุน การดำเนินงานและซ่อมแซมบำรุงรักษา

3. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การทำให้เกิดมลพิษแก่ ดิน แหล่งน้ำ มลพิษแก่อากาศและปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์

4. การนำเอาทรัพยากรบางส่วนจากขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ ทางด้านพลังงาน ด้านวัสดุ ด้านพื้นที่ดิน

5. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจะเห็นว่าองค์ประกอบที่ควรจะนำมาพิจารณาถึงวิธีในการกำจัดนั้น ต้องพิจารณาหลายๆด้านด้วยความรอบคอบและให้เกิดประโยชน์ตลอดจนประหยัดในทุกๆ ด้าน และสุดท้ายจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่ต้องสูญเสียไปพร้อมๆ กับวิธีการกำจัดด้วยนั่นคือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

จากปัญหาการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยในปัจจุบันก่อให้เกิดผลกระทบติดตามมาในหลายด้านทั้งต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประชาชนทุกคนจึงควรเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งแนวทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดี คือ การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งได้แก่ วิธีการต่าง ๆ เพื่อไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากขึ้น โดยไม่จำเป็นและเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเสริมให้การกำจัดขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด (source reduction) ก่อนที่จะไปแก้ที่ปลายเหตุ (end of pipe) ต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับ (ประสาน, 2539) ว่า “การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจะเกิดได้ต่อเมื่อผู้สร้างขยะเป็นผู้จัดการขยะด้วยตนเอง” หลักการนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยด้วยความรับผิดชอบของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ หากเขารับรู้ภาระและหน้าที่ที่เขาต้องเกี่ยวข้องในฐานะผู้สร้างขยะมูลฝอย มิใช่การทิ้งขยะมูลฝอยตามที่เข้าใจในปัจจุบัน ผู้สร้างขยะควรจะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทราบภาระหน้าที่การกำจัดของเสียที่ตนเองสร้างขึ้นให้คืนสู่สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ซึ่งในคราวเดียวกันเขาก็ควรจะระลึกถึงการใช้ทรัพยากรที่ง่ายต่อการจัดการและกำจัด แต่เท่าที่อยู่ในขณะนี้ประชาชนถูกระบบการจัดการให้มีผู้ทำหน้าที่กำจัดขยะมูลฝอย เราจึงเรียกการกำจัดขยะมูลฝอยว่าเป็น “การทิ้งขยะมูลฝอย” เป็นความเข้าใจที่ผิดพลาดมานานและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด มีดังนี้ (สมบูรณ์, 2542)

1. การหลีกเลี่ยง (reject) คือ การหลีกเลี่ยงหรืองดการใช้และบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม เช่น หลีกเลี่ยงการใช้โฟมในการบรรจุหีบห่อ

2. การลดปริมาณ (reduce) คือ การลดขนาด จำนวน ปริมาณ วัสดุที่จะก่อให้เกิดขยะมูลฝอย เช่น การใช้ตะกร้าในการไปซื้อของ การใช้กระดาษสองหน้าในงานทั่วไป

3. การนำมาใช้ซ้ำ (reuse) คือ การนำเอาสิ่งของนั้นกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในสภาพเดิมของการนำมาใช้ซ้ำ เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย การนำขวดมาล้างเพื่อใช้บรรจุน้ำหรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

4. การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ (repair) คือ การนำของชำรุดเสียหายมาซ่อมแซมปรับปรุงเพื่อให้สามารถใช้งานได้ดังเดิม เช่น การซ่อมแซม เก้าอี้ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เตารีด เป็นต้น

5. การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่ (recycle) คือ การนำเอาวัสดุที่ไม่ใช้เข้าสู่กระบวนการแปรเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ วิธีบางอย่างไม่ต้องใช้เทคโนโลยีมากนัก เช่น การนำรองเท้า หรือถังรองรับขยะมูลฝอยมาจากยางรถยนต์ในบางวิธีต้องนำเข้ากระบวนการแปรสภาพ โดยใช้เทคโนโลยีขึ้น เช่นการนำแก้วมาหลอมใหม่ซึ่งการแปรสภาพใหม่โดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงนี้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นต้นได้ โดยการแยกขยะมูลฝอยของตนเอง เพื่อนำไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าในท้องถิ่นซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้ตนเองอีกด้วย

การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ความเหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นเรื่องที่มีการกล่าวถึงกันมากในปัจจุบันแต่ไม่มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัดที่ชัดเจนในการจะวัดความเหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแต่อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ที่ถูกต้องเหมาะสมควรจะมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ (สมบูรณ์, 2542) คือ

1. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน

เป็นงานที่กระทำโดยประชาชนก่อนที่จะส่งให้บริการของรัฐเก็บขนและนำไปกำจัดในขั้นต่อไป ระบบการรวบรวมขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล มีดังนี้

1.1 ควรมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลไว้ประจำครัวเรือน เพื่อรองรับขยะมูลฝอยไว้ชั่วคราวก่อนที่จะนำไปกำจัดต่อไป สถานที่ตั้งถังรองรับขยะมูลฝอยควรตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมสะดวกในการทิ้ง หรือการแยกขยะมูลฝอย

1.2 ไม่ควรนำขยะมูลฝอยไปกองทิ้งไว้ตามที่ต่างๆภายในบ้านหรือที่สาธารณะ เพราะอาจก่อให้เกิดมลภาวะต่อผู้อื่นและต่อสิ่งแวดล้อม

1.3 ไม่ควรเผาขยะมูลฝอยตามที่ต่างๆ หรือแม้แต่ภายในบริเวณบ้านของตัวเอง เพราะการเผาขยะมูลฝอยทำให้เกิดควันและเขม่า เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 ควรมีการจัดการสถานที่ควบรวมขยะมูลฝอย (point of collection) หรือสิ่งของ/วัสดุที่ไม่ใช้แล้วหรือใช้การไม่ได้ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมก่อนที่จะนำไปกำจัดอีกทอดหนึ่งหรือเพื่อนำมาซ่อมแซมปรับปรุงไว้ใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

1.5 ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย เช่น เศษแก้ว ใบมีดโกนที่ใช้แล้ว ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ฯลฯ ควรมีสถานที่เก็บรวบรวมที่เป็นสัดส่วน ปลอดภัยจากเด็ก สัตว์เลี้ยง และแหล่งพลังงานความร้อน ต่าง ๆก่อนนำไปจำกัดควรเก็บใส่ถุงปิดให้มิดชิด และแยกทิ้งต่างหาก

1.6 ถังรองรับขยะมูลฝอยสามารถที่จะดัดแปลงนำภาชนะที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เช่นถังสี ถังผงซักฟอก ฯลฯ นำมาเป็นถังรองรับขยะมูลฝอยได้ ซึ่งระบบการรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยทั่วไปจะมีอยู่ 3 ระบบ คือ

1.6.1 ระบบถังรวม (one-can system) คือ สร้างเป็นถังรวมเพื่อใช้เป็นที่รวบรวมขยะมูลฝอยทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยแห้ง และขี้เถ้า

1.6.2 ระบบสองถัง (tow-can system) คือ รวบรวมขยะมูลฝอยโดยใช้ภาชนะ 2 ใบ ใบแรกใส่ขยะมูลฝอยเปียก ใบที่สองใส่ขยะมูลฝอยแห้งและขี้เถ้า

1.6.3 ระบบสามถัง (three-can system) คือ เก็บรวบรวมขยะมูลฝอย โดยแบ่งแต่ละชนิดใส่ลงถังแต่ละใบไม่ปะปนกัน และระบบการรวบรวมขยะมูลฝอยที่เป็นที่ยอมรับทั่วไปคือระบบสองถังและระบบสามถัง

2. การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครัวเรือนเป็นสิ่งสำคัญและจะเกิดอรรถประโยชน์มากกว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยที่กองขยะมูลฝอยรวม ณ สถานที่กำจัด เพราะจะใช้จ่ายที่น้อยกว่า ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า คุณภาพของวัสดุที่คัดแยกจะดีกว่า และประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่า ซึ่งการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนสามารถจะทำได้โดยแยกประเภทดังนี้ (เทวัญ, 2540)

2.1 เศษอาหารเศษผักผลไม้ควรมีการแยกทิ้งลงในภาชนะที่ฝาปิดไม่รั่วซึมนำไปเลี้ยงสัตว์เช่น สุกร ไก่ เป็ด หรือนำไปฝังกลบ

2.2 เศษใบไม้ กิ่งไม้ หญ้า สารอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ ควรมีสถานที่รวบรวมนำไปทำปุ๋ยหมัก

2.3 เศษกระดาษ ควรแยกประเภทเป็น หนังสือเก่า หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษ กล่องกระดาษ แล้วนำไปใช้ประโยชน์ เช่น นำไปบริจาค หรือนำไปขาย

2.4 เศษผ้าหรือเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้ว ควรแยกนำมาทำเป็นผ้าขี้ริ้วทำความสะอาด ผ้าเช็ดมือนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย หรือรวบรวมไว้เพื่อขาย

2.5 พลาสติก ได้แก่ ถึงพลาสติก ขวดพลาสติก ภาชนะที่ทำด้วยพลาสติกต่างๆ แยกแล้วนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ใช้เป็นถึงรวบรวมขยะมูลฝอย หรือรวบรวมไว้เพื่อขาย

2.6 ขวดแก้ว กระป๋องเครื่องดื่มต่างๆ เศษโลหะ ควรแยกและนำไปใช้ประโยชน์ หรือนำไปกำจัด

2.7 ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตรายต่างๆ เช่น ซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ กระป๋องยาฆ่าแมลง ควรแยกแล้ว นำไปกำจัดหรือทำลายตามความเหมาะสม

3. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์มีหลายวิธีการขึ้นอยู่กับสภาพและคุณสมบัติของขยะมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีหรือทักษะที่ใช้ตลอดจนองค์ประกอบอื่นๆ เช่น สถานที่ค่าใช้จ่ายตลาดรองรับ และความเข้มงวดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งได้จำแนกไว้เป็น 3 กลุ่ม คือ (สมบูรณ์ , 2542)

3.1 ประเภทขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบใหม่ มี 2 รูปแบบดังนี้

3.1.1 การนำขยะมูลฝอยไปใช้ผลิตสินค้าใหม่ในรูปแบบเดิม ได้แก่ เศษกระดาษใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานผลิตกระดาษ ขวดที่ปนเปื้อนน้อยจะถูกนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่เมื่อผ่านการทำความสะอาดแล้ว เศษพลาสติกใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานหลอมพลาสติก เป็นวิธีการที่ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการกระจายรายได้มีการสร้างงานให้กับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบซื้อขายแลกเปลี่ยนของเก่าอีกด้วย

3.1.2 การนำขยะมูลฝอยไปใช้ผลิตสินค้าใหม่โดยเปลี่ยนสภาพไปจากรูปแบบเดิม ได้แก่ ขยะมูลฝอยประเภทอินทรีย์สารที่สามารถย่อยสลายได้ส่วนใหญ่ คือ พวกขยะมูลฝอยสด เช่น เศษพืชผักผลไม้ เศษอาหาร กระดูกสัตว์ มูลสัตว์ต่างๆ จะกระทำโดยการนำไปผลิตเป็นอาหารสัตว์หรือนำไปทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยลงแล้ว ยังเป็นการทำให้เกิดธุรกิจซื้อขายผลิตภัณฑ์ใหม่ และทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์และการเกษตรลดลงอีกยังช่วยลดปัญหาเน่าเสียของขยะมูลฝอยสดที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ในขณะเดียวกันอีกด้วย

3.2 ประเภทขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปเป็นพลังงาน จะเป็นขยะมูลฝอยประเภทที่มักจะมีสารประกอบที่สามารถเผาไหม้ปนอยู่จำนวนมาก ได้แก่ ขยะมูลฝอยจำพวกกระดาษผ้าพลาสติก

3.3 ประเภทขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปปรับปรุงที่ดิน ขยะมูลฝอยที่เหลือจากการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าใหม่ และการนำไปใช้ประโยชน์ด้านพลังงานแล้วส่วนที่เหลือจากนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพื้นที่ได้โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นหลุมเป็นบ่อ พื้นที่ที่ต้องการยกระดับความสูง ซึ่งการนำขยะมูลฝอยไปกลับอย่างถูกหลักสุขาภิบาลในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยลงแล้ว ยังเป็นการลดปัญหาด้านกลิ่น พาหะนำโรคที่มีสาเหตุมาจากขยะมูลฝอยได้อีกด้วย

จะเห็นได้ว่าการนำขยะมูลฝอยกับมาใช้ประโยชน์เป็นการสร้างคุณค่าขยะมูลฝอยขึ้นมาใหม่และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพได้อีกมากในอนาคต เพราะนอกจากเป็นวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการสร้างงาน และเพิ่มรายได้เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น และเป็นการช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยความสำคัญของการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ จึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และเกิดผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนในการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ในทุกระดับทั้งในระดับครัวเรือน ชุมชน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นทั้งนี้อาจมีการใช้มาตรการทางภาษีและกฎข้อบังคับ กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมในการที่จะใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำขยะมูลฝอย กลับมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การกำจัดขยะมูลฝอย วิธีการจำกัดขยะมูลฝอย มีวิธีการหลายวิธี ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 การกำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบ (sanitary landfill) คือ การกำจัดด้วยการบดอัดขยะมูลฝอยด้วยเครื่องจักรกลเพื่อให้ขยะมูลฝอยยุบตัวหรือมีความหนาแน่นมากขึ้น เสร็จแล้วมีการบดอัดปิดทับผิวขยะมูลฝอยที่บดอัดแล้วด้วยวัสดุถมกลับ (cover material) หรือดินที่มีความเหมาะสมแล้วปล่อยให้ขยะมูลฝอยเกิดการสลายตัวไปอย่างช้าๆ ประมาณ 3–5 ปี หลังจากนั้นสามารถใช้พื้นดินดังกล่าวทำประโยชน์ต่าง ๆ ได้

4.2 การกำจัดโดยวิธีการหมักทำปุ๋ย (composing) คือ การย่อยสลายอินทรีย์สารโดยอาศัยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์ที่ย่อยได้ให้เป็นธาตุอาหารที่ค่อนข้างจะคงรูป โดยมีสีดำค่อนข้างแห้ง และมีคุณค่าในการนำไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพดิน

4.3 การกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีเผา (incineration) คือ การเผาในเตาเผาที่ถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งจะทำให้การเผาไหม้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ไม่ทำให้เกิดกลิ่นและควัน รวมทั้งไม่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านมลภาวะทางอากาศ (air pollution) ขึ้นได้

แนวโน้มของการกำจัดขยะมูลฝอยในอนาคตจะเป็นการหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้น ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยน้อยลง และลดการเสี่ยงต่อมลภาวะที่จะเกิดขึ้นจากขยะมูลฝอย อันเป็นลักษณะของการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง

จากแนวคิดพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม คือ การกระทำกิริยาอาการที่แสดงออกตอบสนอง หรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเกิดการรับรู้หรือเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าทั้งภายนอกและภายใน ที่มากระตุ้น ทั้งที่สังเกตได้ เช่น การเดิน การพูด การเขียน และสังเกตไม่ได้ เช่น การฟังการจำ การคิด เป็นต้น และวิธีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญนั้นเริ่มตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่งการแปรสภาพการกำจัดหรือทำลาย โดยแต่ละขั้นตอนที่สามารถเลือกวิธีดำเนินการได้หลายวิธี การพิจารณาเลือกวิธีใดจึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด คือ ขยะมูลฝอยถูกเก็บออกไปจากชุมชนอย่างรวดเร็วเรียบร้อย และได้รับการกำจัดด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ประหยัด ปลอดภัย ทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และแนวทางหนึ่งที่ช่วยเสริมให้การกำจัดขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดได้ คือ การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด และเป็นการจัดการที่ทำได้ง่ายและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย แต่ก็ต้องการความร่วมมือจากประชาชนมากที่สุดด้วย และแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด มีดังนี้ 1. การหลีกเลี่ยง 2. การลดปริมาณ 3. การนำมาใช้ซ้ำ 4. การซ่อมเพื่อใช้ใหม่ และ 5. การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่ ซึ่งการกระทำดังกล่าว นอกจากจะทำให้เกิด ผลดีต่อการจัดการขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนที่เหมาะสมด้วย ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย ควรมีการวางแผนและกระตุ้นให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งสามารถกระทำได้หลายๆ วิธีและควรทำพร้อมๆ กัน อาจจัดทำเป็นโครงการรณรงค์ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก โดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ตามสื่อที่มีอยู่ เช่น การประชาสัมพันธ์โดยใช้โปสเตอร์ติดประกาศ ตามสถานที่ราชการจัดให้มีเสียงตามสาย หรือมีการรณรงค์ให้ความรู้ด้วนการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด แก่นักเรียนในสถานศึกษาตลอดจนการรณรงค์ส่งเสริมการใช้วัสดุที่เหมาะสมในกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ เป็นต้นสำหรับการศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธีการศึกษาพฤติกรรมทางอ้อม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือประกอบการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวคิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการ

ความหมายของความรู้

ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้มีการเก็บรวบรวมสะสมไว้ ซึ่งได้จาการสังเกต ประสบการณ์ หรือรายงานเอกสาร (อาภาพร, 2544)

ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนรู้เพียงแต่เกิดความจำได้โดยอาจจะเป็นการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างและวิธีแก้ไขปัญหา (อักษร, 2542)

แหล่งที่มาของความรู้อาจแบ่งออกได้เป็น 5 แหล่ง (อาภาพร, 2544)

1. ความรู้ที่พระเจ้าเป็นผู้ให้ (resealed knowledge) เป็นความรู้อมตะ เป็นที่เชื่อกันว่าความรู้ประเภทนี้จะทำให้คนเป็นนักปราชญ์ ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากคำสอนของศาสนาต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นจริง เพราะความเชื่อใครจะดัดแปลงแก้ไขไม่ได้

2. ความรู้ที่ได้มากจากผู้เชี่ยวชาญ (authoritative knowledge) เช่น หนังสือพจนานุกรม การวิจัย เป็นต้น

3. ความรู้ที่เกิดจากการหยั่งรู้ (intuitive knowledge)

4. ความรู้ที่ได้จากการคิดหาเหตุผล (rational knowledge) เป็นความรู้ที่แสดงความเป็นจริงอยู่ในตัวเอง ปัจจัยที่ทำให้การคิดหาเหตุผลไม่ถูกต้อง คือความลำเอียง ความสนใจ และความชอบ

5. ความรู้ได้จากประสาทสัมผัส (empirical knowledge) ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้จับต้อง และการสังเกต

ระดับความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับความรู้ ความคิด และการนำความรู้ไปประยุกต์ ดังนี้ (สมบูรณ์, 2542)

1. ความรู้ (knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความของสิ่งต่าง ๆ และความรู้เกี่ยวกับวิธีการที่จะใช้เกี่ยวกับเฉพาะสิ่ง

2. ความเข้าใจ (comprehension) หมายถึง การมีความเข้าใจในความรู้ที่เรียนโดยสามารถอธิบายคำพูดของตนเอง

3. การนำความรู้ไปประยุกต์ (application) หมายถึง ความสามารถจะนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในประสบการณ์ชีวิตประจำวัน

4. การวิเคราะห์ (analysis) หมายถึง ความสามารถที่แบ่งที่ต้องได้เรียนรู้ออกเป็นส่วนบ่อยและแสดงความสัมพันธ์ของส่วนย่อยเหล่านั้น

5. การสังเคราะห์ (synthesis) คือ ความสามารถที่จะรวบรวมสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือประสบการณ์เข้าเป็นสิ่งใหม่

6. การประเมินผล (evaluation) หมายถึง ความสามารถที่จะใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาในการติดสินวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้

การวัดความรู้

เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีความเหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไป การวัดความรู้ที่นิยมกันโดยทั่วไป คือ การวัดหรือข้อสอบ แบบวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือทดสอบ ถือว่าเป็นสิ่งเร้าที่นำไปเร้าผู้ถูกสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นหรือสามารถนับ จำนวนปริมาณได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น

รูปแบบของแบบทดสอบมีอยู่ 3 ลักษณะ ดังนี้ (สุนีย์, 2540)

1. แบบทดสอบปากเปล่า เป็นการทดสอบโดยใช้การโต้ตอบด้วยวาจา หรือคำพูดระหว่างผู้ทำการทดสอบกับผู้ถูกทดสอบโดยตรง หรือบางครั้งเรียกว่าการสัมภาษณ์

2. แบบทดสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1 แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบาย บรรยายเรื่องราวประพันธ์หรือวิพากษ์ วิจารณ์เรื่องราวเกี่ยวกับความรู้นั้น

2.2 แบบจำกัดความ เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ตอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่างๆ มี 4 แบบ คือ ถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่ และแบบเลือกตอบ

3. ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ได้ต้องการให้ผู้ตอบสนองออกมาด้วยคำพูดหรือเขียนเครื่องหมายใดๆ แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง มักเป็นข้อสอบในเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปฏิบัติจริง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการ

การขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณของขยะมูลฝอยในชุมชน สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะวิทยุและโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ทำให้คนในสังคมโดยทั่วไปชอบความสะดวกสบายให้แก่ตนเอง การจับจ่ายใช้สอยของพ่อบ้านแม่บ้าน และประชาชนทั่วไปใช้ถุงพลาสติกในการใส่ของเพราะง่าย คล่องตัว และสะดวกในการพกพาไปในที่ต่างๆ เมื่อเสร็จภารกิจแล้วถึงพลาสติกดังกล่าวเป็นขยะมูลฝอยไปโดยสภาพ และพบเห็นเกลื่อนบริเวณต่าง ๆ เช่น บ้านเรือน ชุมชน ถนนหรือแม่น้ำ ลำคลอง หากสื่อมวลชนจะช่วยประชาสัมพันธ์ให้เห็นสิ่งที่เกิดโทษอย่างมหันต์จากการใช้ถุงพลาสติก จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระดับหนึ่งในการช่วยกันกำจัดขยะมูลฝอยและกากของเสียได้ และอีกลักษณะอย่างที่พบเห็นคือ การทิ้งขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นที่เป็นทาง ทำให้เกิดการเพิ่มปริมาณของขยะมูลฝอยอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนและประชาชนในชุมชน (อรุณรัศมี, 2543)

ความหมายของขยะมูลฝอย

ขยะหรือมูลฝอย (solid waste) หมายความถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงงาน(กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูล สัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น (พระราชบัญญัติสาธารณสุข, 2535)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขยะมูลฝอย หมายความถึง บรรดาสิ่งต่างๆ ซึ่งในขณะนั้นคนไม่ต้องการและทิ้งไป ทั้งนี้รวมตลอดถึงเศษผ้าเศษอาหารมูล สัตว์ซากสัตว์เถ้า ฝุ่นละอองและเศษวัสดุสิ่งของที่เก็บ กวาดจากเคหะสถานอาคาร ถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรมและที่อื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2524)

การศึกษาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยจะมีคำ กลุ่มคำ หรือวลีที่เกี่ยวข้องมากมาย กรมควบคุมมลพิษได้ให้คำนิยามคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ในหนังสือคู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้น การลดและการใช้ประโยชน์ขยะเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและให้หน่วยงานต่างๆ ดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะย่อยสลาย (compostable waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย หมายความถึงขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น

ขยะรีไซเคิล (recyclable waste) หรือมูลฝอยที่ยังใช้ได้ หมายความถึง ขยะของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ โดยการนำมาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในขบวนการผลิตหรือใช้สำหรับผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น แก้ว กระดาษ กระป๋องเครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะอะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น

ขยะอันตราย (hazardous waste) หรือมูลฝอยอันตราย หมายความถึง ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟูออเรสเซนต์ แบตตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

ขยะทั่วไป (general waste) หรือมูลฝอยทั่วไป หมายความถึง ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายมีลักษณะที่ย่อยสลายยากไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กล่องนมUHT ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผลซักฟอก พลาสติกห่อลูกอมซองมะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร ฟอล์ยเปื้อนอาหาร เป็นต้น

ภาชนะรองรับขยะ (storage container) หมายความถึง ภาชนะสำหรับเก็บกักและรวบรวมขยะแต่ละประเภท ณ แหล่งกำเนิดต่าง ๆ เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ใหม่รวมทั้งสามารถนำขยะไปกำจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การคัดแยกขยะ (waste separation) หมายความถึง กระบวนการหรือกิจกรรมจัดแบ่งหรือแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะองค์ประกอบ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะอลูมิเนียม โดยใช้แรงงานคนหรือเครื่องจักรกลเพื่อการนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่หรือใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์

การใช้ประโยชน์ขยะ (waste utilization) หมายความถึง การนำ ขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่รูปแบบต่างๆ เช่น การแปรรูปใหม่ การใช้ซ้ำ การใช้ประโยชน์ด้านพลังงาน การหมักปุ๋ยและการนำขยะมาเป็นเชื้อเพลิงแข็ง เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้ซ้ำ (reuse) หมายความถึง การนำขยะรีไซเคิล ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกในรูปลักษณะเดิมโดยไม่ผ่านขบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ

การแปรรูปใช้ใหม่ (recycling) หมายความถึง การนำขยะรีไซเคิลของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

การหมักทำปุ๋ย (composting) การนำเอาขยะที่ย่อยสลายได้มาแปรสภาพ โดยวิธีการหมักโดยอาศัยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์ในการย่อยสลายอินทรีย์

ธนาคารขยะ หมายความถึง กิจกรรมการซื้อขายขยะรีไซเคิลในโรงเรียนหรือชุมชน โดยรายได้ที่เกิดขึ้นจะถูกบันทึกลงบนสมุดคู่ฝากของสมาชิก ซึ่งสามารถฝากหรือถอนได้ในลักษณะเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์ ขยะรีไซเคิลจะถูกเก็บรวบรวมไว้และจำหน่ายให้กับซาเล้ง หรือร้านรับซื้อของเก่าต่อไป

ประเภทของขยะมูลฝอย (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2524)

1. ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ พวกเศษอาหาร เศษพืช ผัก เปลือกผลไม้ อนินทรียวัตถุ ที่สามารถย่อยสลายเน่าเปื่อยง่ายมีความชื้นสูง

2. ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ พวกเศษกระดาษ เศษหญ้า แก้ว โลหะ ไม้ ยาง พลาสติก ฯลฯ ขยะมูลฝอยชนิดนี้จะมีทั้งที่เผาไหม้ไม่ได้ ขยะแห้ง เป็นมูลฝอยที่สามารถเลือกวัสดุที่ยังมีประโยชน์กลับมาใช้ได้อีกโดยทำการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำทิ้ง ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องนำไปทำลายลงได้ และถ้านำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้นี้ไปขายก็จะทำให้มีรายได้กลับมา

3. ขยะมูลฝอยอันตราย ได้แก่ ของเสียที่เป็นพิษ มีฤทธิ์กัดกร่อนและระเบิดได้ง่ายต้องให้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นวัสดุที่เป็นอันตราย เช่น สารฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์หลอดไฟหลอดฟลูออเรสเซนต์ สเปรย์ฉีดผม ฯลฯ

องค์ประกอบของขยะมูลฝอย

สำนักงานนโยบายและสิ่งแวดล้อม (2548) ได้อ้างข้อมูลของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานที่ได้แยกแยะผลการวิเคราะห์ชนิดหรือองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลต่างๆ ของแต่ละภาคของประเทศไทยไว้ชัดเจน ซึ่งก็ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบขยะมูลฝอยของชุมชนทั่วไปประเทศไทย ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเศษอาหาร เศษผัก ซากสารอินทรีย์จากครัวเรือน โดยองค์ประกอบหลักๆ ที่รองลงไปคือ กระดาษและพลาสติกตามลำดับ

องค์ประกอบข้างต้นสอดคล้องกับองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในเขตเมืองเชียงใหม่ ดังที่ (สภาอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539) ระบุว่า “กรณีของเชียงใหม่ ลักษณะขยะมูลฝอย จะแบ่งออกเป็นประมาณ 3 ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกัน อันที่ 1 คือ เศษอาหาร อันที่ 2 กระดาษและพลาสติก อันดับที่ 3 คือ ส่วนอื่นๆ ได้แก่ เศษแก้ว เหล็ก อะไรต่างๆ เหล่านี้....สัดส่วนเศษอาหาร ก็จะอยู่ประมาณ 55-75 % อันนี้คิดเป็นสัดส่วนโดยน้ำหนักที่แท้จริงไม่ใช่เป็นน้ำหนักแห้ง กระดาษและพลาสติกจะอยู่ประมาณ 20-25 % และอื่น ๆ ประมาณ 10 %”

เทวัญ (2540) ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อองค์ประกอบและปริมาณขยะมูลฝอยและความสำคัญในการพิจารณาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่มีต่อกระบวนการจัดการขยะมูลฝอย ไว้ว่า “ขยะมูลฝอยจากชุมชนโดยทั่วๆ ไปแล้วประกอบด้วยวัสดุหลายๆ ชนิดในปริมาณแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสถานที่สภาพเศรษฐกิจ รูปแบบการดำรงชีวิต กฎหมายข้อบังคับและปัจจัยอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้วยเหตุนี้กระบวนการจัดขยะมูลฝอยจากแหล่งใดจึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทางกายภาพของขยะมูลฝอยในแหล่งนั้น เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพิจารณา" ซึ่งสอดคล้องกับ (สมทิพย์, 2541) ที่กล่าวว่า "โดยทั่วไปแล้วปริมาณของขยะมูลฝอยจะเพิ่มมากขึ้น ตามความเจริญของท้องถิ่นและฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน และเพิ่มมากขึ้นทั้งอัตราส่วนที่เกิดขึ้นต่อคนและปริมาณทั้งหมดตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ปริมาณขยะมูลฝอยมากน้อยจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ฤดูกาล อุปนิสัยของประชาชนในชุมชน สภาวะเศรษฐกิจ ความหนาแน่นของประชากร และลักษณะชุมชน การบริการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย กฎหมายข้อบังคับ ความร่วมมือของประชาชน และสภาพการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่"

กรมควบคุมมลพิษ (2548) รายงานว่าประเภทของขยะมูลฝอยที่พบในหมู่บ้านจะมีองค์ประกอบเช่นเดียวกับขยะมูลฝอยในเมืองหรือเทศบาล จะแตกต่างกันที่สัดส่วนของประเภทของขยะมูลฝอย ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นกับการแพร่กระจายของความเจริญที่นำเข้าสู่ชนบท อัตราการเพิ่มปริมาณและประเภทของขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนจะขึ้นกับปัจจัยของความเจริญ และการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำให้มีการนำสินค้าเข้าสู่หมู่บ้านได้สะดวกมากขึ้น ประเภทหรือลักษณะของขยะมูลฝอยจะเปลี่ยนรูปไปจากเดิม จากขยะมูลฝอยที่สามารถกำจัดได้โดยธรรมชาติเป็นขยะมูลฝอยที่ต้องการกำจัดที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ การนำไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านถึงแม้จะมีข้อดี แต่ก็นำปัญหามาให้เช่นกัน การกำจัดหลอดไฟเก่าที่มีอัตราการใช้สูงขึ้นเรื่อยๆ หรือการนำสารเคมีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตปัญหาการกำจัดและการทำลายจึงเกิดขึ้นตามมา ซึ่งขยะมูลฝอยเหล่านี้นับวันจะเพิ่มมากขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีบทบาทในการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและจริงจังมากขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเกิดจากการขยายตัวของธุรกิจเข้าสู่ชนบทในอนาคต

สาเหตุจากขยะมูลฝอย

ปัญหาเรื่องขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญเติบโตของสังคม และนับวันจะกลายเป็นปัญหาใหญ่โตขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากสาเหตุสำคัญ 4 ประการ คือ (สุรีย์, 2540)

1. ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีมากกว่าความสามารถที่จะเก็บและกำจัดการทิ้งขยะไม่ถูกที่คือ ไม่ทิ้งขยะในภาชนะที่จัดไว้รองรับขยะ แต่ทิ้งตามความสะดวก เช่น ตามถนนหนทาง แม่น้ำลำคลอง ใต้ถุนบ้าน ริมรั้วนอกบ้าน บนรถโดยสาร เป็นต้น

2. การทิ้งขยะไม่แยกประเภทขยะ คือ ไม่ว่าจะเป็นเศษอาหาร เศษพืชผัก ผลไม้ เศษกระดาษ ขยะที่ย่อยสลายยาก เช่น โฟม ถุงพลาสติก แก้ว โลหะ หรือขยะที่เป็นอันตราย เช่น ของมีคม เศษแก้วแตก ขยะติดเชื้อ และสารเคมีที่เป็นอันตรายก็ทิ้งรวมกันไป ทำให้เป็นปัญหาในการแยกขยะมูลฝอยและการทำลายขยะมูลฝอย

3. การจัดเก็บและทำลายขยะ มีกรรมวิธียุ่งยากและต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเนื่องจากประชาชนตั้งบ้านเรือนในชุมชนอย่างแออัดมากขึ้น

ทั้งนี้หากมีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังนี้ (ธนพร, 2538)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. เป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ เพราะขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่เหลือทิ้ง รวมถึงสิ่งสกปรกทั้งหลายที่รวมกันอยู่ จึงมีเชื้อโรคนานาชนิดปนอยู่สามารถจะเจริญแพร่พันธุ์ได้ดีและรวดเร็ว ทั้งนี้ส่งแวดล้อมที่เหมาะสมและถ้าระยะเวลาที่ขยะมูลฝอยถูกทิ้งอยู่นานเท่าไร ปริมาณเชื้อโรคที่มีอยู่เป็นปริมาณก็จะแพร่กระจายออกไปก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของคนและสัตว์ได้

2. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหนะนำโรค ได้แก่ แมลงสาบ หนู ยุง แมลงต่างๆ และสุนัข เป็นต้น สัตว์เหล่านี้นอกจากจะเข้าคุ้นเขี่ยอาหาร ซึ่งมีอยู่มากมายในกองขยะมูลฝอยแล้ว ยังใช้เป็นที่อยู่อาศัยวางไข่ ฟักตัวอ่อน และเจริญเติบโต แพร่พันธุ์ต่อไปจนเพิ่มปริมาณมากขึ้น ซึ่งเป็นอันตรายอย่างมากที่จะพาเชื้อโรคต่างๆ ที่มีอยู่ในขยะมูลฝอยไปสู่คนและสัตว์ได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลายมากขึ้น

3. เกิดกลิ่นเหม็นและสภาพน่ารังเกียจ เมื่อขยะมูลฝอยเกิดการย่อยสลายโดยแบคทีเรียจะมีกลิ่นเหม็น ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะปริมารและชนิดของขยะมูลฝอย นอกจากนี้ถ้าแมลงวันวางไข่ด้วยจะมีหนอนขึ้น เกิดสภาพไม่น่าดูเป็นที่น่าขยะแขยงอย่างมาก

4. เกิดเป็นเหตุรำคาญแก่บริเวณใกล้เคียงดังที่กล่าวแล้วว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงต่างๆ เช่น หนู แมลงวัน ยุง เป็นต้น สัตว์เหล่านี้เมื่อเพาะพันธุ์มีปริมาณมากขึ้นก็จะออกมาเพ่นพ่านสร้างความรำคาญให้แก่ บริเวณใกล้เคียง นอกเหนือจากการเป็นพาหนะนำโรคอีกส่วนหนึ่งด้วย

5. เกิดอุบัติได้ เช่น เกิดอัคคีภัยในกรณีที่ขยะมูลฝอยมีเชื้อไฟอยู่ ได้แก่ กระดาษ พลาสติก ซึ่งติดไฟง่าย ถ้ามีผู้ไม่ระมัดระวังทิ้งก้นบุหรี่ที่ยังติดไฟอยู่ ก็จะเกิดอัคคีภัยได้ง่าย อีกประการหนึ่งอาจเกิดอุบัติเหตุบาดเจ็บแก่ร่างกาย เนื่องจากกองขยะมูลฝอยใกล้กับทางเดินเท้า ซึ่งในกองขยะมูลฝอยอาจมีเศษแก้ว เศษโลหะ หรือของมีคม ซึ่งผู้สัญจรผ่านหรือเด็กอาจจะไปเดินเหยียบของมีคมเหล่านี้

6. นอกจากนี้น้ำเสียจากกองขยะมีความสกปรกสูง มีทั้งอินทรีย์ สารอนินทรีย์และเชื้อโรคปนอยู่หากไหลไปปะปนเปื้อนบริเวณใดๆ จะทำให้เกิดความสกปรกเสื่อมโทรมของพื้นที่บริเวณนั้นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ

จากแนวคิด ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการ สามารถสรุปได้ว่า ความรู้หมายถึง พฤติกรรมขั้นต้นที่แสดงออกโดยการระลึกออกมาถึงข้อเท็จจริง ความหมาย กฎเกณฑ์ ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าใจ มีการนำไปใช้ โดยการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลส่วนขยะมูลฝอย หมายถึง ของเหลือทิ้งจากขบวนการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ และจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามแหล่งกำเนิดซึ่งขยะมูลฝอยอันจะนำไปสู่การเกิดความรู้สึกรับผิดชอบซึ่งจะก่อให้เกิดการมีจิตสำนึกที่พร้อมแสดงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความเต็มใจ และมีส่วนร่วมกับคนอื่นหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำการแก้ไขปัญหาของขยะมูลฝอยต่อไป

กฎหมายและนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (2535) หมวด 3 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ระบุว่า มาตรา 18 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทน ภายใต้การควบคุมดูแลของส่วนราชการส่วนท้องถิ่นหรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูล ฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้

มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการกับทำการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจ หรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต จากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ห้ามการถ่ายเททิ้งหรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยนอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

2. กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่ หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน

3. กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย หรือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคาร หรือ สถานที่ใดๆ ปฏิบัติให้ถูกต้อง ด้วยสุขลักษณะตามสภาพ หรือลักษณะการใช้อาคาร หรือสถานที่นั้นๆ

4. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บ และขนสิ่งปฏิกูลหรือ มูลฝอยไม่เกินอัตราตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

5. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้

6. กำหนดการอื่นใดที่จำเป็น เพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

นโยบายของรัฐบาล

นโยบายและแผนการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2553 ได้กำหนดเป้าหมายและแผนนโยบายการป้องกันและแก้ไขขยะมูลฝอย (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2542) ดังนี้

เป้าหมาย

1. ลดและควบคุมการผลิตขยะมูลฝอย โดยรวมไม่เกิน 1 กิโลกรม/คน/วัน

2. ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

3. ปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างจากการบริการเก็บขนไม่เกินร้อยละ 10 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

4. ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขลักษณะมาตรการที่สำคัญ

ด้านสังคม ได้แก่ การรณรงค์ให้ผู้จัดจำหน่ายสินค้ามีส่วนร่วมในการลดปริมาณบรรจุภัณฑ์จากการจำหน่ายสินค้าและมีส่วนร่วมในการเรียกคืน ซากบรรจุภัณฑ์เสื่อมคุณภาพ การสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและสนับสนุนการให้ข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับของเสียอันตราย จากชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านกฎหมาย ได้แก่ กำหนดระเบียบควบคุมการนำเข้าวัสดุใช้แล้ว หรือสินค้าใช้แล้ว จากต่างประเทศ กฎระเบียบเกี่ยวกับการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์เสื่อมสภาพ กฎระเบียบให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเฉพาะของเสียอันตรายออกจากมูลฝอยทั่วไป และกำหนดมาตรฐานและมาตรการเพื่อควบคุม การดำเนินงานของสถานที่บำบัดและกำจัดขยะมูลฝอย

ด้านการสนับสนุน ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาสินค้าที่ผลิตจากวัสดุที่ใช้แล้ว ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายมีส่วนร่วมในการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เสื่อมสภาพมาใช้ประโยชน์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบการเก็บรวบรวมและขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชนและสนับสนุนให้ทุกจังหวัดจัดเตรียมพื้นที่ ที่เหมาะสม สำหรับสถานที่สร้างระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอย

ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2548-2552) มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นต่อวันโดยรวมทั้งประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ 1 ต่อปี ในขณะที่ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นเองต่อจันขององค์การบริหารส่วนตำบลลดลงเนื่อง มาจากการยกฐานะขององค์การ บริหารส่วนตำบลจำนวน 537 แห่ง ขึ้นเป็นเทศบาลโดยในปี พ.ศ. 2552 ขยะทั่วประเทศ 15.11 ล้านตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการประมาณ 5.97 ล้านตัน (16,358 ตันต่อวัน) หรือร้อยละ 40 ของปริมาณขยะทั่วประเทศ เขตเทศบาลและเมืองพัทยาสามารถจัดเก็บขยะได้วันละ 16,368 ตัน สามารถกำจัดขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้ประมาณ 6,039 ตันต่อวัน ส่วนนอกเขตเทศบาลมีขยะเกิดขึ้น 16,208 ตันต่อวัน แต่สามารถกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้เพียง 1,485 ตันต่อวันเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 9 ของปริมาณขยะนอกเขตเทศบาลส่วนขยะที่เหลือร้อยละ 91 จะถูกกำจัดด้วยวิธีการเผากลางแจ้งหรือนำไปทิ้งบนพื้นที่ว่างต่างๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการนั้นยังไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2555)

อย่างไรก็ตามมีการนำขยะชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นโดยในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2552 มีสัดส่วนขยะที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 11 (ของปริมาณขยะทั่วประเทศ) ในปี พ.ศ. 2540 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26 ในปี พ.ศ. 2552 โดยร้อยละ 82 เป็นการคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 15 เป็นการนำขยะอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพ และเพียงร้อยละ 3 นำมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ยังมีสัดส่วนที่ต่ำ

ข้อมูลทั่วไปของตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อมูลทางด้านกายภาพของตำบลศาลาขาว

ตำบลศาลาขาว เป็นตำบลหนึ่งใน 19 ตำบลของอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 17,919 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองสุพรรณบุรีไปทางทิศเหนือและทิศตะวันตก ระยะทางประมาณ 28.67 ตารางกิโลเมตร โดยมีเขตติดต่อดังนี้ (สุพจ, 2553)

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลสวนแตง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลบางกุ้ง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลหนองโอ่ง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>ขอบเขตการปกครอง</u> มี 7 หมู่บ้าน 3 เทศบาลตำบล คือ
หมู่ที่ 1 บ้านดอนหัวฝ้าย
หมู่ที่ 2 บ้านศาลาขาว
หมู่ที่ 3 บ้านข่อยงาม
หมู่ที่ 4 บ้านบึงกระเทียม
หมู่ที่ 5 บ้านตีนเป็ด
หมู่ที่ 6 บ้านเกาะวังเพลง
หมู่ที่ 7 บ้านคลองมโนราห์
หมู่ที่ 8 บ้านดอนแจง
หมู่ที่ 9 บ้านดอนบ้านหลวง
หมู่ที่ 10 บ้านดอนสนวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

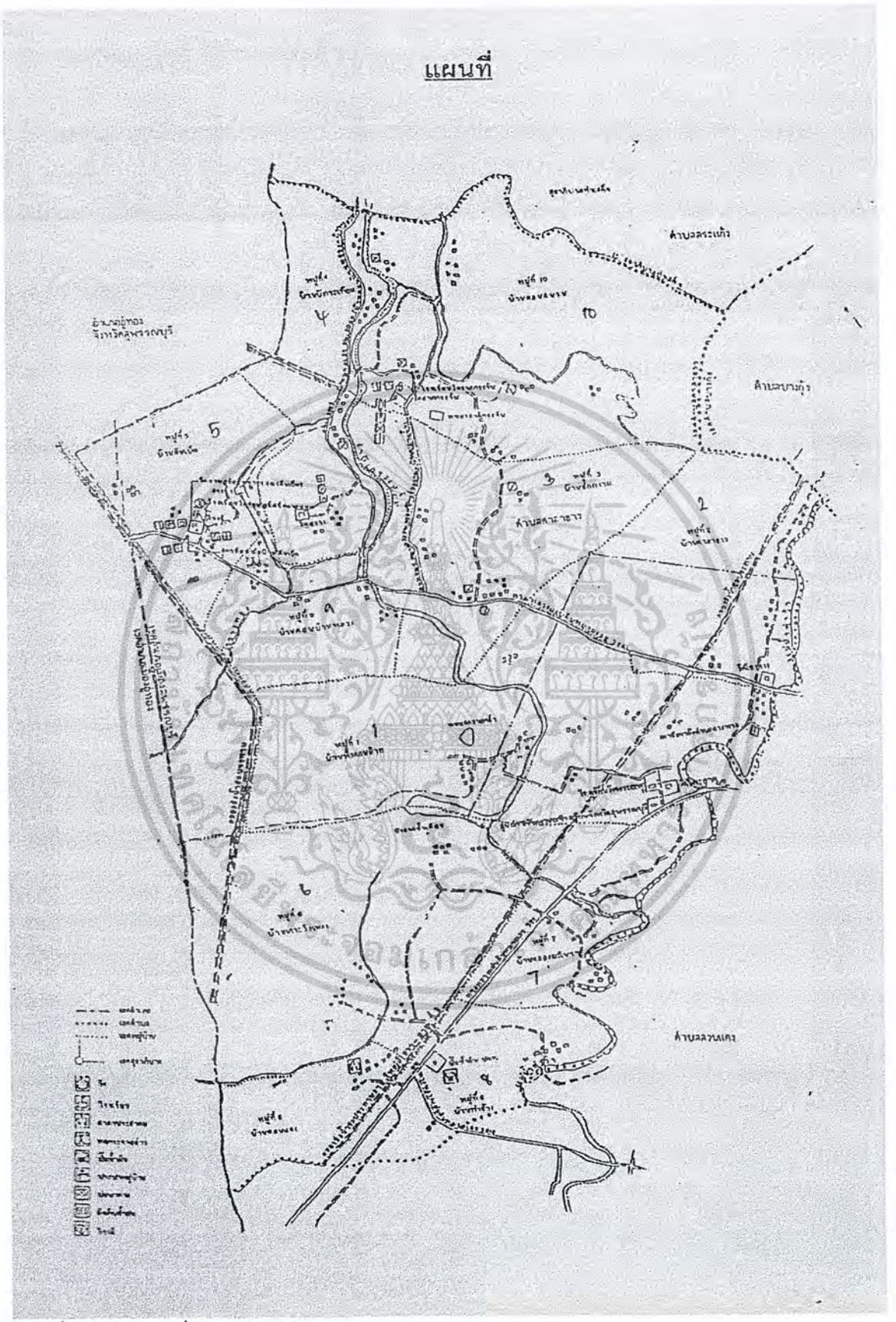

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่ตำบลศาลาขาว

ที่มา : สุพจ (2553)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พชรวรรณ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชนในชนบท จังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงพฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชน ในเขตชนบทจังหวัดนครนายก โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมในลักษณะทั่วไปของครัวเรือนในการกำจัด ขยะและความรับผิดชอบการกำจัดขยะของครัวเรือนของประชาชนจังหวัดนครนายก และเปรียบเทียบพฤติกรรมและความรับผิดชอบในการกำจัดขยะของประชาชนในชนบทจังหวัดนครนายก พบว่า พฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชนในชนบท จังหวัดนครนายกอยู่ในระดับที่ “ควรปรับปรุง” ความรับผิดชอบในการกำจัดขยะในครัวเรือนอยู่ในระดับ “มาก” การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการกำจัดขยะและความรับผิดชอบในการกำจัดขยะกับตัวแปรพบว่ามีความสัมพันธ์ กับ เพศ สถานภาพของครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยรวมของทุกคนในครอบครัว อาชีพหลักของครอบครัวและได้เปรียบเทียบเป็นรายคู่ของแต่ละกลุ่มนั้น พบว่า เพศหญิง มีพฤติกรรม ในการกำจัดขยะดีกว่า เพศชาย แม่บ้านและสมาชิกในครัวเรือนดีกว่าหัวหน้า ครอบครัว ผู้ที่มีการศึกษาในระดับมัธยมต้นขึ้นไป มีพฤติกรรมและความรับผิดชอบดีกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า รายได้เฉลี่ยรวมของทุกคนในครอบครัวรายได้น้อยดีกว่ารายได้สูง อาชีพเกษตรกรรมจะดีกว่าอาชีพค้าขายและรับจ้าง ความคิดเห็นในการกำจัดขยะ จะอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ดังนั้นในระดับจังหวัดต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบท มีการบริหารจัดการและกำจัดขยะอย่างถูกวิธี รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการรณรงค์ ทุกรูปแบบเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจปัญหาขยะให้ประชาชนมีความร่วมมือและรับผิดชอบต่อครัวเรือน ชุมชน และสังคม ตลอดทั้งให้ความสำคัญในการลดปริมาณขยะและแยกขยะก่อนนำไป กำจัด ก่อนที่จะธรรมชาติจะรองรับปัญหาได้

วิโรจน์ (2543) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับกลางทั้งนี้เพราะชุมชนส่วนใหญ่เป็นชุมชนที่พักอาศัยเป็นเขตเจริญขาดความสนใจ มีอายุน้อยขาดการศึกษาและมาอาศัยอยู่ไม่นาน และพบว่ากรมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมจะมีมากกว่าการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และมีแนวโน้มว่าผู้ที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมมากกว่า มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าผู้มีรายได้น้อยและที่อาศัยในพื้นที่นานกว่าจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ไม่นาน

สุภาพร (2543) ได้ศึกษาเรื่องประชาชนเมืองกับการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนเมืองที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน สกุลทิพย์ มีอายุระหว่าง 31-50 ปี อาชีพรับราชการ และพนักงานบริษัท มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งเพศชาย เพศหญิง มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับพอใจที่ต้องการให้ชุมชนและสังคมเมืองมีความสะอาดขึ้น

ศักดิ์สิทธิ์ (2543) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะต่ำ เพราะผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็น ผู้เข้ามาพักอาศัยเท่านั้นและเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำรายได้น้อย มีสถานภาพเป็นผู้เช่าหรือผู้อาศัย การมีรายได้สูง มีความรู้ อายุมาก มีแนวโน้มว่าจะมีส่วนร่วมมากและการเป็นเจ้าของบ้านจะมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้เช่าหรือผู้อยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชัชกูล (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในชุมชนเขตสายไหมที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน และรายได้เฉลี่ยในครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้านเพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของแต่ละครอบครัว สื่อต่าง ๆ และประเภทของชุมชนที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยและประชาชนในชุมชนเขตสายไหม ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

อโนชา (2544) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยภายใต้แนวคิดประชาสังคม : ศึกษากรณีชุมชนกำแพงเมืองเทศบาลนครลำปาง พบว่า องค์ประกอบของความเป็นประชาสังคม ได้แก่ ความหลากหลายของกลุ่มคนที่เข้ามารวมตัวกัน ความเป็นชุมชนที่ผู้คนได้แสดงความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกัน ความเอื้ออาทรต่อกัน ความสนใจและเห็นผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกัน จิตสำนึกสาธารณะ โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในการจัดการมูลฝอยของชุมชนความรับผิดชอบต่อทรัพย์สาธารณะร่วมกัน เคารพในศักดิ์ศรีและเชื่อถือในคุณค่าของชุมชน รวมทั้งมีความห่วงใยต่อสวัสดิภาพของสาธารณะร่วมกันเกิดเป็นกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่มีความต่อเนื่อง ตลอดจนมีเครือข่ายรวมร่วมมือและการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกันปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นประชาสังคมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนคือ ความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนทางวัฒนธรรมรวมถึงความร่วมมือจากเทศบาลนครลำปาง โครงการความช่วยเหลือจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติที่ร่วมกันให้การสนับสนุน ในชุมชนในด้านงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่างๆ การยกเว้นค่าธรรมเนียม ในการจัดการขยะมูลฝอย ตลอดจนการอบรมให้ความรู้และพัฒนาทักษะของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ล้วนเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความเข็มแข็งในการจัดการขยะมูลฝอยได้

ธนาพร (2544) ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการขยะชุมชน ศึกษากรณีบ้านดงม่อนกระทิง เทศบาลนครลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านดงม่อนกระทิงมีรูปแบบดำเนินการจัดการด้วยตนเอง โดยดำเนินการจัดเก็บขยะ การจัดหาแรงงานเพื่อปฏิบัติงาน การจัดเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขยะ การบริหารกองขยะ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมถึงการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติ เพื่อจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเอง ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากในการจัดการขยะมูลฝอย โดยในกระบวนการดำเนินงานของชุมชนนั้น ปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร ผู้นำการมีส่วนร่วมของชุมชนการสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และเทศบาลนครลำปางเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยเป็นการหมุนเวียนเสริมการดำเนินงานของชุมชนให้มีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น

ณัฐวดี (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ระดับดี

2. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยรวมอยู่ระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะอยู่ในระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปานกลาง และมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่และการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับดี

3. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม ได้แก่ ระดับการศึกษา โดยพบว่า ประชาชนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษามัธยมศึกษา ปีที่ 6 หรือเทียบเท่า เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะ คือ ระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกประเภทขยะ คือ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่าไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่

4. ปัจจัยกระตุ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยกระตุ้นอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและด้านอื่นๆ

สุพจน์ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ศึกษากรณีเทศบาลตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะ ระดับการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามเพศอายุ สถานภาพระดับการศึกษาการประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัยแหล่งข่าว และความถี่ในการรับข่าวสาร พบว่า ข้อมูลพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการดำเนินกิจกรรมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาการใช้ประโยชน์ การวางแผน และการติดตามประเมินผล ตามลำดับ เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศอายุ สถานภาพระดับการศึกษา การประกอบอาชีพรายได้ต่อเดือนระยะเวลา ที่พักอาศัย แหล่งข่าว และความถี่ในการรับข่าวสาร พบว่า ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่พักอาศัย แหล่งที่ได้รับข่าวสาร และความถี่ในการรับข่าวสาร มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านฉาง จังหวัดระยอง สำหรับเพศอายุ สถานภาพ การประกอบอาชีพและรายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลบ้านฉาง

สุธาสิรี (2548) ได้ศึกษาความตระหนักในปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยกับพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้ง กลับมาใช้ซ้ำของประชาชนเขตเทศบาลนครลำปางที่พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นที่รู้กันว่าตกต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่มีการนำมูลฝอยแห้งที่ยังคงสภาพไปขายมากกว่าที่จะนำกลับมาใช้ ซ้ำอีกทั้งยังมีรถรับซื้อของเก่ามารับซื้อถึงบ้าน มีความสะดวกสบายมากกว่า ปัจจุบันคนส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้านจึงไม่ค่อยมีเวลาที่จะนำมูลฝอยมาประดิษฐ์เป็นของใช้ในบ้านอีกทั้งเป็นการเสียเวลา ทำให้พฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำไม่ค่อยจะเกิดขึ้นกับคนในเขตเทศบาลฯ เท่าใดนัก และให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าอาจเป็นเพราะประชาชนอยู่ในช่วงเศรษฐกิจถดถอยและเป็นช่วงที่มีค่าครองชีพค่อนข้างสูง จึงมีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็นลง ลักษณะการแสดงออกของพฤติกรรมเป็นการแสดงออกด้วยความเคยชิน จาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ภายใต้สภาพแวดล้อมรอบตัว เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ทำให้เกิดสับสนด้านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ทำให้ประชาชนได้รับอิทธิพลส่งผลทำให้ประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็นลงและเพื่อความอยู่รอดในวิถีชีวิตประจำวัน และผลการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่สูงจะมีพฤติกรรมการนำมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำ มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า โดยคนที่เรียนในระดับที่สูงขึ้น ย่อมมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเภทและชนิดของมูลฝอย รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้พบเห็นจากแบบอย่างในครัวเรือน จากสถาบันการศึกษาหรือแม้กระทั่งสื่อต่างๆ มาทดลองปฏิบัติในรูปของพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำ ดังนั้นระดับการศึกษาของประชาชนที่แตกต่างกันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำของประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้อย่างมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครอบครัวในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน จำนวน 1,729 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2555) (ตารางที่ 1)

ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อหาจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชากรโดยใช้ตารางของ Yamane' (สุรศักดิ์ และคณะ, 2545) และกำหนดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 93% ยอมให้มีความคาดเคลื่อนเท่ากับ 0.07

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย n = จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อน ซึ่งกำหนดให้เท่ากับร้อยละ 7 (0.07)

แทนค่า

$$n = \frac{1,729}{1+1,729(0.07)^2}$$

$$= \frac{1,729}{9.4721}$$

$$= 182.53 \text{ คน}$$

จากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างข้างต้น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 182.53 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 185 คน

2.) เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ อย่างเป็นสัดส่วนกับประชากร (proportional stratified random sampling) (นำชัย, 2540) และแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

โดย n_1 = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

ซึ่งสามารถแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังแสดงในตารางที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนของประชากร ในแต่ละหมู่บ้านของตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน
หมู่ที่ 1 บ้านดอนหัวฝ้าย	132
หมู่ที่ 2 บ้านศาลาขาว	297
หมู่ที่ 3 บ้านข่อยงาม	215
หมู่ที่ 4 บ้านบึงกระเทียม	154
หมู่ที่ 5 บ้านตีนเป็ด	177
หมู่ที่ 6 บ้านเกาะวังเพลง	156
หมู่ที่ 7 บ้านคลองมโนราห์	68
หมู่ที่ 8 บ้านดอนแจง	260
หมู่ที่ 9 บ้านดอนบ้านหลวง	133
หมู่ที่ 10 บ้านดอนสนวน	137
รวมทั้งสิ้น	1,729

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในแต่ละหมู่บ้านของตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน
หมู่ที่ 1 บ้านดอนหัวฝ้าย	14
หมู่ที่ 2 บ้านศาลาขาว	32
หมู่ที่ 3 บ้านข่อยงาม	23
หมู่ที่ 4 บ้านบึงกระเทียม	16
หมู่ที่ 5 บ้านตีนเป็ด	19
หมู่ที่ 6 บ้านเกาะวังเพลง	17
หมู่ที่ 7 บ้านคลองมโนราห์	7
หมู่ที่ 8 บ้านดอนแจง	28
หมู่ที่ 9 บ้านดอนบ้านหลวง	14
หมู่ที่ 10 บ้านดอนสนวน	15
รวมทั้งสิ้น	185

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ และนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย รายได้ในครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดค่าของตัวบ่งชี้เกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 3 ด้าน รวมคำถามจำนวนทั้งสิ้น 17 ข้อ ได้แก่

1.) พฤติกรรมการลดการเกิดขยะมูลฝอย จำนวน 6 ข้อ

2.) พฤติกรรมการนำกลับมาใช้ใหม่ จำนวน 6 ข้อ

3.) พฤติกรรมการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย จำนวน 5 ข้อ

โดยมีลักษณะของมาตรวัดเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และมีลักษณะเป็นข้อความที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น โดยจำแนกออกเป็น 5 ระดับ กำหนดคะแนนตามลำดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติทุกครั้ง
4	หมายถึง	ปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยมาก

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วจะใช้คะแนนเฉลี่ยของประชากรโดยแบ่งระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{3}$$

$$= 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

ระดับคะแนน		ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย
1.00-2.33	หมายถึง	มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับไม่ดี
2.34-3.66	หมายถึง	มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับพอใช้
3.67-5.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับดี

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเป็นคำถามชนิดเลือกคำ ตอบเพียง 2 ข้อ ซึ่งกำหนดระดับคะแนนคำตอบในแต่ละคำถามไว้ 2 แบบ คือ กำหนดคะแนน 0 คะแนน หมายถึง “ผู้ตอบไม่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย” และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดคะแนน 1 คะแนน หมายถึง “ผู้ตอบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในคำถามนั้น” มีรายละเอียดดังนี้

คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	กำหนดคะแนน
1. ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน	ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 0
2. ท่านร่วมปฏิบัติงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ	ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 0
3. ท่านเป็นผู้นำในการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 0
4. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเป็นหน้าที่ของท่านและช่วยลดปริมาณขยะได้	ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 0
5. ท่านสร้างวินัยการมีส่วนร่วมภายในครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก	ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 0

ผู้วิจัยได้คำนวณคะแนนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยทำการรวมคะแนน (sum) จากคะแนนคำถามการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 5 ข้อซึ่งคะแนนรวมมีค่าต่ำสุด คือ 0 คะแนน ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามได้ “0 คะแนน ” ทุกข้อ และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามได้ “1 คะแนน” ทุกข้อ

เกณฑ์ในการให้ระดับคะแนนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมีคะแนนรวมสูงสุด คือ 5 คะแนนและมีคะแนนต่ำสุด คือ 0 คะแนนผู้วิจัยกำหนดระดับช่วงคะแนนของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยดังนี้

คะแนนรวม	4-5	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก
คะแนนรวม	3	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนรวม	0-2	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1.) ศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.) สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย

3.) นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข นำมาทำสำเนาจำนวน 185 ชุด

4. การเก็บรวมรวบข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1.) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการแจกให้กับตัวแทนครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ตามที่ได้เลือกเอาไว้ ซึ่งมีทั้งหมด 185 คน (ตารางที่ 2) และรอเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

2.) นำแบบสอบถามที่รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยการ

1.) การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อดูความสมบูรณ์ให้ครบทุกด้าน

2.) การนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัสในกระดาษบันทึกรหัส (coding sheet)

3.) ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยการ อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage) และอธิบายระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชากรกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 185 คน จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำมาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน รายได้ในครัวเรือน/เดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ จากจำนวนประชากร 185 คน ที่ให้ข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 52.43 และเป็นหญิงจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 47.57

ข้อมูลเกี่ยวกับอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง 46-55 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 35.13 รองลงมา มีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 28.65 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 19.46 มีอายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.14 และมีอายุไม่เกิน 25 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.62 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 90.81 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.57 และอื่นๆ (ไม่ได้เรียน) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.62

ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม/ชาวสวน/ชาวไร่ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 69.73 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.13 ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.49 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.95 และประกอบอาชีพอื่น ๆ (นักเรียน, แม่บ้าน) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70

ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ในครัวเรือนต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ในครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 55.68 รองลงมามีรายได้ในครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 32.97 และมีรายได้ในครัวเรือนต่อเดือนตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 17.35

ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 90.81 รองลงมา อาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.03 และอาศัยในชุมชนน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.16 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4-6 คน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 54.06 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 34.59 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	97	52.43
หญิง	88	47.57
2. อายุ		
ไม่เกิน 25 ปี	3	1.62
26-35 ปี	28	15.14
36-45 ปี	36	19.46
46-55 ปี	65	35.13
มากกว่า 55 ปี	53	28.65
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	168	90.81
ปริญญาตรี	14	7.57
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.0
อื่น ๆ (ไม่ได้เรียน)	3	1.62
4. อาชีพ		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	28	15.13
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	12	6.49
พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	11	5.95
เกษตรกรรม/ชาวสวน/ชาวไร่	129	69.73
อื่น ๆ (นักเรียน,แม่บ้าน)	5	2.70
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	61	32.97
5,000 – 10,000 บาท	103	55.68
ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป	21	11.35
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
น้อยกว่า 5 ปี	4	2.16
5-10 ปี	13	7.03
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	168	90.81
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-3 คน	64	34.59
4-6 คน	100	54.06
มากกว่า 6 คน	21	11.35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 185 คน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การลดการเกิดขยะมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะมูลฝอย รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 4, 5 และ 6 ตามลำดับ

1.) ด้านการลดขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย = 3.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี 2 ข้อ และระดับพอใช้ 4 ข้อ คือ การให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการช่วยลดขยะ (ค่าเฉลี่ย = 3.86) การเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ (ค่าเฉลี่ย = 3.82) การหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โดยการเลือกใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทน (ค่าเฉลี่ย = 3.46) การบอกกล่าวให้สมาชิกภายในบ้านให้ใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.38) การเลือกซื้อสินค้าตามความจำเป็น เพื่อไม่ก่อให้เกิดขยะมากจนเกินไป (ค่าเฉลี่ย = 2.91) และการให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดขยะ (ค่าเฉลี่ย = 2.85) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

2.) ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ (ค่าเฉลี่ย = 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่อยู่ในระดับดีทุกข้อ คือ การเก็บขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานอีก (ค่าเฉลี่ย = 4.69) การใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก (ค่าเฉลี่ย = 3.74) การเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.01) การนำขยะประเภทพลาสติกหรือขวดแก้วกลับมาใช้ใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 3.99) การเลือกใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก (ค่าเฉลี่ย = 3.79) การซ่อมแซมและนำวัสดุประเภทไม้กลับมาใช้งานได้อีก (ค่าเฉลี่ย = 3.71) และการนำขยะที่เป็นวัสดุประเภทโลหะกลับมาใช้เป็นเครื่องประดับหรือของใช้ภายในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย = 3.69) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 5

3.) ด้านการคัดแยกขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการคัดแยกขยะโดยรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านคัดแยกขยะโดยรวมอยู่ในระดับดี 3 ข้อ และระดับพอใช้ 2 ข้อ คือ มีการคัดแยกขยะประเภทหลอดนีออนและกระป๋องสเปรย์ก่อนทิ้งลงในถังขยะ (ค่าเฉลี่ย = 4.02) การทิ้งขยะเปียก จะต้องมีภาชนะรองรับเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 3.84) มีการคัดแยกขยะประเภทถ่านไฟฉายก่อนทิ้งลงในถังขยะ (ค่าเฉลี่ย = 3.69) มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ออกจากกัน (ค่าเฉลี่ย = 3.49) และมีการคัดแยกขยะประเภทวัสดุพลาสติกก่อนทิ้งลงในถัง (ค่าเฉลี่ย = 3.46) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 6

3. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 185 คน รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 7

1.) การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 58.92 รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 31.89 และมีส่วนร่วมในการจัดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขยะมูลฝอยในระดับน้อย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.19 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ร่วมเป็นผู้นำและปฏิบัติงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจและเห็นว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเป็นหน้าที่ของประชาชนและช่วยลดปริมาณขยะได้ ประชาชนสร้างวินัยการมีส่วนร่วมในครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก ดังแสดงในตารางที่ 7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย

ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย	การปฏิบัติ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. ท่านเลือกซื้อสินค้าตามความจำเป็น เพื่อไม่ก่อให้เกิดขยะมากจนเกินไป	2.91	1.13	พอใช้
2. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โดยการเลือกใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทน	3.46	1.03	พอใช้
3. ท่านบอกกล่าวให้สมาชิกภายในบ้านให้ใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อยที่สุด	3.38	1.09	พอใช้
4. ท่านให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดขยะ	2.85	1.35	พอใช้
5. ท่านให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการช่วยกันลดขยะ	3.86	0.81	ดี
6. ท่านเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียวมากกว่าใบเล็กหลาย ๆ ใบ	3.82	1.01	ดี
รวม	3.38	1.08	พอใช้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่

ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่	การปฏิบัติ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. ท่านมักจะใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก	3.79	0.99	ดี
2. ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้วท่านนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้	3.99	1.04	ดี
3. ขยะที่เป็นวัสดุประเภทโลหะ ท่านนำกลับมาใช้เป็นเครื่องประดับหรือของใช้ภายในครัวเรือน	3.69	1.10	ดี
4. ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่ได้อีก	4.01	1.11	ดี
5. วัสดุประเภทไม้ ท่านนำมาซ่อมแซมและนำกลับมาใช้งานได้อีก	3.71	0.94	ดี
6. ขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ท่านเก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานได้อีก	4.69	0.58	ดี
รวม	3.99	0.96	ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะ

ด้านการคัดแยกขยะ	การปฏิบัติ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. ครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ออกจากกัน	3.49	1.32	พอใช้
2. การทิ้งขยะเปียก จะต้องมีภาชนะรองรับเสมอ	3.84	1.11	ดี
3. ท่านมีการคัดแยกประเภทหลอดนีออน กระป๋องสเปรย์ก่อนทิ้งลงในถังขยะ	4.02	1.14	ดี
4. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภทถ่ายไฟฉายก่อนทิ้งลงในถังขยะ	3.69	1.17	ดี
5. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภทวัสดุพลาสติกก่อน ทิ้งลงในถังขยะ	3.46	1.13	พอใช้
รวม	3.70	1.21	ดี

ตารางที่ 7 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
น้อย (0-2 คะแนน)	17	9.19
ปานกลาง (3 คะแนน)	59	31.89
มาก (4-5 คะแนน)	109	58.92
รวม	185	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

1. พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในภาพรวม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของอยู่ในระดับดี

1.1 ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่จะร่วมมือลดการก่อให้เกิดขยะ ในเรื่องของการใช้ถุงพลาสติกหลายๆ ใบ หรือการเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะก็จะเป็นการช่วยให้ขยะมีปริมาณที่ลดลงสภาวะแวดล้อมของชุมชนจึงจะดีขึ้น ซึ่งจากแนวความคิดของ (ประสาน, 2539) กล่าวว่า การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจะเกิดได้ต่อเมื่อผู้สร้างขยะเป็นผู้จัดการขยะด้วยตนเองการจัดการขยะมูลฝอยด้วยความรับผิดชอบของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญหากเขารับรู้ภาระและหน้าที่ที่เขาต้องเกี่ยวข้องในฐานะผู้สร้างขยะมูลฝอยมิใช่การทิ้งขยะมูลฝอยตามที่เข้าใจในปัจจุบัน ผู้สร้างขยะควรจะทราบภาระหน้าที่การกำจัดของเสียที่ตนเองสร้างขึ้นให้คืนสู่สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ซึ่งในคราวเดียวกันเขาก็ควรจะระลึกถึงการใช้ทรัพยากรที่ง่ายต่อการจัดการและกำจัดแต่เท่าที่อยู่ในปัจจุบันประชาชนถูกระบบการจัดการให้มีผู้ทำหน้าที่กำจัดขยะมูลฝอยแต่เพียงอย่างเดียว ประชาชนจึงไม่สนใจที่มาที่ไปของขยะมูลฝอยเราจึงเรียกการกำจัดขยะมูลฝอยว่าเป็น “การทิ้งขยะมูลฝอย ” เป็นความเข้าใจที่ผิดพลาดมานาน

1.2 ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนต้องการลดขยะที่มีปริมาณมากและไม่มีประโยชน์กับตนเองประชาชนจึงให้ความสำคัญกับการนำขยะประเภทกล่องกระดาษ หรือหนังสือพิมพ์กลับมาใช้ใหม่ นำถุงพลาสติกที่สามารถใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะและภายในชุมชนมีจุดรับซื้อของเก่าซึ่งทำให้ประชาชนได้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยมากขึ้น ซึ่งจากแนวความคิดของ (สมบูรณ์, 2542) กล่าวว่าการนำมาใช้ซ้ำ (reuse) คือ การนำเอาสิ่งของนั้นกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในสภาพเดิม ของการนำมาใช้ซ้ำเช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้เป็นถุงรวบรวมขยะมูลฝอย การนำขวดมาล้างเพื่อใช้บรรจุน้ำหรือนำ ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ (repair) คือ การนำของชำรุดเสียหายมาซ่อมแซมปรับปรุงเพื่อให้สามารถใช้งานได้ดังเดิม เช่น การซ่อมแซม เก้าอี้ อุปกรณ์เครื่องใช้ ต่างๆ เช่น เตารีด เป็นต้น การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่ (recycle) คือ การนำเอาวัสดุที่ไม่ใช้เข้าสู่กระบวนการแปรเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ วิธีบางอย่างไม่ต้องใช้เทคโนโลยีมากนัก เช่น การทำรองเท้าหรือถังรองรับขยะมูลฝอยจากยางรถยนต์ในบางวิธีต้องนำเข้ากระบวนการแปรสภาพโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น การนำแก้วมาหลอมใหม่ซึ่งการแปรสภาพใหม่โดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงนี้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นต้นได้โดยการแยกขยะมูลฝอยของตนเองเพื่อนำไปขายให้ผู้รับซื้อของเก่าในท้องถิ่นซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้ตนเองอีกด้วย

1.3 ด้านคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ ซึ่งขยะเปียกก็ควรจะมีภาชนะรองรับมิให้เปรอะเปื้อน ส่งกลิ่นเน่าเหม็น แยะขยะเปียกขยะแห้งออกจากกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อันจะทำให้การกำจัดขยะมีความสะดวกรวดเร็วและมีความปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งจากแนวความคิดของ (เทวัญ, 2540) กล่าวว่า การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครัวเรือนเป็นสิ่งสำคัญและจะเกิดอรรถประโยชน์มากกว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยที่กองขยะมูลฝอยรวม ณ สถานที่กำจัด เพราะจะใช้จ่ายที่น้อยกว่า ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า คุณภาพของวัสดุที่คัดแยกจะดีกว่าและประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่า

2 . การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งจากแนวคิดของ (วิชัย, 2541) ได้ศึกษาวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนบ้านหลวยและบทบาทของผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนบ้านหลวย พบว่าวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่กำหนดให้ชุมชนใช้เป็นวิธีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างธรรมดาและสะดวกไม่ยุ่งยากซับซ้อน ใช้กันในชุมชนทั่วไปหรือให้ประชาชนปฏิบัติได้ง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 185 ตัวอย่าง มีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 46-55 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพเกษตรกรรม มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีรายได้ในครัวเรือนต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน

2. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย พบว่าด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ในข้อการให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการช่วยกันลดขยะมาเป็นลำดับแรก ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับดี ในข้อการนำขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานได้อีกมากเป็นอันดับแรก ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับดี ในข้อการคัดแยกขยะประเภทหลอดนีออน กระป๋องสเปรย์ก่อนทิ้งลงขยะมาเป็นอันดับแรก และในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่มากเป็นอันดับแรก

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. 2548. คู่มือแนวทางและข้อกำหนดเบื้องต้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะ กรุงเทพมหานคร.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2542. การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2545. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. ฉบับปรับปรุงใหม่.

ชัชกูล รัตนวิบูลย์. 2543. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ.

ชัชพล โพธิสุวรรณ. 2542. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายจากบ้านเรือน : กรณีศึกษาประชาชนที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.

ณัฐรดี คงดั่น. 2546. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ.

เทวัญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์. 2540. การแยกมูลฝอยและการจัดการมูลฝอยที่แยกแล้วในแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.

ธนพร พนาคุปต์. 2538. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนอาศัยในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ.

ธนาพร ประสิทธิ์นราพันธ์. 2544. รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการขยะชุมชนกรณีบ้านดงม่อนกระทิง เทศบาลนครลำปาง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.

นิรมล กลับชุ่ม. 2534. ความรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพ.

ประสาน ตังนสิกบุตร. 2539. การมีส่วนร่วมของประชาชนกรณีโรงไฟฟ้าพลังความร้อน จังหวัดเชียงใหม่. ในบทเรียนจากโรงไฟฟ้าขยะ-ลิกไนต์ อ.หางดง จ.เชียงใหม่. โรงพิมพ์สันติภาพ กรุงเทพฯ.

พชรวรรณ ศรีวาลัย. 2542. พฤติกรรมการกำจัดขยะของประชาชนในชนบท จังหวัดนครนายก. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.

วิชัย ลักษณะรุจิ. 2541. วิธีการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนบ้านหลวย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.

วิโรจน์ ตันติธรรม. (2543). การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ:ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศักดิ์สิทธิ์ แย้มศรี. 2543. การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.

สภาอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2539. รายงานการสัมมนาแนวทางการจัดการขยะ : กรณีศึกษาเมืองเชียงใหม่. (เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2538 ณ สำนักบริการวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ม.ป.ท.

สุธาสินี อินทร์ผูก. 2548. ความตระหนักในปัญหาการจัดการมูลฝอยกับพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำของประชาชนเขตเทศบาลนครลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.

สุนีย์ สี่สุวรรณ. 2540. ความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลบรมราชชนนี เขตภาคเหนือตอนบน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม).มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.

สุพจ นกสกุล. 2553. แผนพัฒนาเกษตรระดับตำบล ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลศาลาขาว สุพรรณบุรี.

สุพจน์ ทรัพย์ผดุงชนม์. 2546. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอยศึกษากรณีเทศบาลตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี.

สุภาพร เนียมหอม. 2543. ประชาคมเมืองกับการจัดการขยะมูลฝอยศึกษาเฉพาะกรณีเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ.

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, เตือนใจ เกตุษา และบุญมี พันธ์ไทย. 2545. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ กรุงเทพฯ.

สุเมธ เคียวอิสเรศ. 2527. พฤติกรรม. โพธิ์สามต้นการพิมพ์ กรุงเทพฯ.

สมทิพย์ ด่านธีรวินิชย์. (2541). มูลฝอย และของเสียที่เป็นภัย. ม.ป.ท.

สมบูรณ์ ขันเมือง. 2542. การจัดการมูลฝอยในครัวเรือน เขตเทศบาลเมืองพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต(การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2524. นโยบายและมาตรการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ.

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2548. รายงานหลักการและเหตุผลโครงการศึกษาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนระดับประเทศ.

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5, 2554 รายงานผลการติดตามและประเมินสมรรถนะ ระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนและระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2537-2554 ในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีน.

อรพิน แสงสว่าง. 2539. จิตวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์สยามศิลป์ กรุงเทพฯ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อรุณรัศมี จันทราช. 2543. การจัดการมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เชียงใหม่.

อโนราช วิปุลากุล. 2544. ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยภายใต้แนวคิดประชาสังคม : ศึกษากรณีชุมชนกำแพงเมือง เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เชียงใหม่.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเรื่อง

การสำรวจพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม!

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเติมข้อความและใส่ ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

( ).ไม่เกิน 25 ปี ( ) 26 - 35 ปี

( ) 36 - 45 ปี ( ) 46 - 55 ปี

( ) มากกว่า 55 ปี

3. ระดับการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. อาชีพ

( ) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ( ) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

( ) พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง ( ) เกษตรกรรม/ชาวสวน/ชาวไร่

( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท ( ) 5,000 – 10,000 บาท

( ) 10,001 บาทขึ้นไป

6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

( ) น้อยกว่า 5 ปี ( ) 5-10 ปี

( ) 10 ปีขึ้นไป

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

( ) 1-3 คน ( ) 4 - 6 คน

( ) 6 คนขึ้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่กำหนดให้ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ค่าคะแนนในแต่ละช่วงมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
4 หมายถึง ปฏิบัติมาก
3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง
2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย
1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยมาก

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
ด้านการลดขยะมูลฝอย					
1. ท่านเลือกซื้อสินค้าตามความจำเป็น เพื่อไม่ก่อให้เกิดขยะมากจนเกินไป					
2. ท่านหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก โดยการเลือกใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทน					
3. ท่านบอกกล่าวให้สมาชิกภายในบ้านใช้สินค้าที่ก่อให้เกิดขยะน้อยที่สุด					
4. ท่านให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อช่วยกันลดปริมาณขยะ					
5. ท่านให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการช่วยกันลดปริมาณขยะ					
6. ท่านเลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียว มากกว่าใบเล็กหลายๆใบ					
ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่					
1. ท่านมักจะใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก					
2. ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว ท่านสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้					
3. ขยะที่เป็นวัสดุประเภทโลหะ ท่านสามารถนำกลับมาใช้เป็นเครื่องประดับหรือของใช้ภายในครัวเรือน					
4. ท่านเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้ กลับมาใช้งานใหม่ได้อีก					
5. วัสดุประเภทไม้ ท่านนำมาซ่อมแซมและนำกลับมาใช้งานได้อีก					
6. ขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ ท่านเก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้งานได้อีก					
ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย					
1. ครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ออกจากกัน					
2. การทิ้งขยะเปียกจะต้องมีภาชนะรองรับเสมอ					
3. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภทหลอดนีออน กระป๋องสเปรย์ก่อนทิ้งลงในถังขยะ					
4. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภทถ่านไฟฉายก่อนทิ้งลงในถังขยะ					
5. ท่านมีการคัดแยกขยะประเภทวัสดุพลาสติกก่อนทิ้งลงในถังขยะ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

พฤติกรรม	ใช่	ไม่ใช่
1. ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน		
2. ท่านร่วมปฏิบัติงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ		
3. ท่านเป็นผู้นำในการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน		
4. การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเป็นหน้าที่ของท่านและช่วยลดปริมาณขยะได้		
5. ท่านสร้างวินัยการมีส่วนร่วมภายในครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก		

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้